

FLOTTNINGSMINNEN

Av Gösta Lindmark, Bodträskfors

Bilden från Bert Olls: Flottaren

Första året

I början av 40-talet var många av de arbetsdugliga inkallade, vilket gjorde att vi, som egentligen var i yngsta laget, fick komma med i flottningen. Oskar Bergdahl kom till pappa och sa: "Kan pojken vara med mig och vakta vid Bodträskåbron?" Oskars vaktkompis, Sten Larsson var inkallad. Beslutet blev att jag på kvällen skulle infinna mig i bakvalen hos Oskar nedanför Bodträskåbron, Älvhöjden.

Mamma var den dagen i Lillån och bakade tunnbröd. Jag tog cykeln och for dit och talade om, att hon hade en flottarkarl till i familjen. Hon sa: "Gå till Birger Sandberg och handla." Hon skulle komma hem, innan jag for till flottningen. Vi handlade på bok och betalade en gång i månaden, så jag behövde inga pengar, bara få det inköpta antecknat. Jag köpte råglimpa, smörpaket, korvbit, amerikafäsk, två burkar kaviar, kaffe och socker. Funderade på att köpa ett snuspaket eller ett paket turkcigaretter, men

de skulle ju skrivas upp, så då skulle mamma se det. Dessa två njutningsmedel blev inte inköpta varken den gången eller senare i livet. En solutionstub inköptes också, och ett par av pappas avlagda stövlar kom åter till heders, sedan stora delar av en cykelslang fastklistrats över de talrika hålen. Jag gjorde mig klar till avfärd, men då kom mamma hem. Hon gick igenom ryggsäcken med mat, godkände inte min proviantering, efter besök i källare och skafferi var ryggsäcken full. Detta tillsammans med sängkläder blev en bra börda, när jag begynte min färd till bakvalen vid Bodträskåbron.

Oskar var redan installerad, då jag infann mig. Bäddade i bakvalen, renskinn ovanpå granris, kudde och täcke, bädden var perfekt. Oskar sa:
– Det blir nog mot morgonsidan det börjar flöda. Du ser grundet här, det är det som är kritiskt. Fastnar det där kan det bli problem. Tre kilometer upp efter älven, vid Storidan, finns en bom, där tar vakterna fast virket till dess älven nedanför hunnit flöda upp. Sedan öppnas bommen, och då kommer det mycket virke på en gång.

Efter denna genomgång öppnades ryggsäcken. Limpan, smöret och en kaviarburk togs fram, här skulle det kalaseras, kaviar var ju det bästa jag visste. Efter några skivor från limpan var kaviarburken tom, men jag var inte belåten, öppnade den andra och när måltiden var färdig var halva burken uppäten. Vi lade oss, jag somnade meddetsamma, det hade varit en spännande dag.

Mot morgonsidan väckte Oskar mig med orden:

– Det flödar.

Han hade kokat kaffe, sa "drick". Det var ett helt annat ljud i forsen, dovt och mäktigt på något sätt. Efter ett tag hördes ett dunkande i forsen, ett par stora stockar kom rutschande, det var sådana som torkat fast förra skiftet och nu flödat lös. Stockarna fastnade på grundet. Skulle dom flöda lös innan massan kom, eller skulle det bli bröt. Stockarna låg envist kvar. Så hörde vi, "bommassan kommer," det dunkade olycksbådande. Första stockarna som kom lade sig ovanpå det först anlända, en bröt höll på att bildas. Vi väntade, den skulle gå iland på någon sida och öppna en ränna, där timret kunde passera, men inte så att bröten växte mitt i ån. Då sa Oskar:

– Spring till Storidan och be att dom drar igen bommen, och dom får inte öppna nästa skift, bröten måste bort först.

– Följ bara älven, var hans sista ord.

Jag satte igång en språngmarsch de tre kilometrarna mot Storidan. Efter kanske en kilometer måste jag lätta på klädseln. Jag hängde blusen på

en liten gran och fortsatte. Det var lerigt på stigen, stövlarna var nötta, slirade, hade svårt att hålla balansen. Så började magen krångla, efter ett tag måste jag stanna och spy, kaviar och råglimpa, ransonen hade nog varit för stor. När jag äntligen kom fram till Storidan och skulle säga att bommen skulle dras igen, var det redan gjort, de hade börjat falla. Bomvakterna var Albin Larsson och Gunnar Bergdahl. Jag vände om och plockade upp kläderna som blivit över under språngmarschen mot Storidan.

När jag såg kaviarburken blev jag illamående, kastade bort den och åt inte kaviar på flera år.

Bröten blev svårlossad, många fick hjälpas åt innan det var klart. Efter detta gick flottningen bra. Oskar var snäll. Medan vi väntade på ett skift metade vi i Bodträsket. Vi fick på tre stora abborrar och vi kokade en av dem, men de två andra fick jag cykla hem med.

Vad jag också minns från flottningen i Bodträskån, det var söndag. Oskar och jag låg och vilade oss i bakvalen, då hörde vi att några flickor fnittrade strax utanför bakvalen. Oskar såg på mig och flinade. Då böjdes en liten björk framför bakvalens öppning, jag avbröt då vilostunden för att se vad som var på färde. Jo, tre småflickor var ute på promenad och ville ha en pratstund. Men en flottare har annat att tänka på än småflickor.

Men tänk så lite man vet. Sju år senare fick en av småfickorna samma efternamn som jag, alltså Lindmark. Visserligen har hon förträngt det, och jag förstår Henny.

P S. Min timpenning var 69 öre i timmen, jag var underårig. Lön för fullgod arbetare var 90 öre i timmen.

Fler minnen

Flottning var ett återkommande arbete varje vår. Flottningsinkallelsen kom med kort varsel, det var nästan bara att dra på sig stövlarna, packa ryggsäcken och ge sig iväg till någon bäck. Allt annat arbete fick vänta, när flottningen var aktuell. Det tidigaste jag varit med, när flottningen startat, var i slutet av april. Det bar av till Tortappibäcken mellan Puottauri och Sudok. Det fanns ingen damm efter den, det var bara smältvatten man kunde lita på.

Denna vår blev en kraftig snösmältning. På morgnarna var bäcken nästan torr, men mitt på dan började den brusa, när vattnet från de stora my-

rarna sökte sig nedåt landet. Då började utrullningen av timret och massavedsvältorna. Bäckan gick full, ingen hade tid att vila, det var bara några timmar vattenflödet var det rätta. På kvällen, då det kylde av torkade bäcken ut.

En dag kom det några luftvärnslotter till bäcken. Dom var från Sudok, där dom från en plattform på ett tak spanade efter främmande flygplan. Liknande spaningsplatser fanns också i Tortauri och Puottuari.

Lottorna kom från olika platser i vårt land, snygga var dom också och hade fina uniformer. Dom bjöd in oss att fira första maj i Sudok, där det skulle bli dans och majbrasa. Vi var ett tiotal som styrde våra steg till Sudok för att delta i dansen och sjunga in första maj. Dansen och majbrasan lockade inte, men det gjorde lottorna desto mera.

Tiomannagruppen bestod av de yngre flottarna med ett par undantag. Dansen satte igång till toner av ett dragspel. De modigaste av oss bjöd upp lottorna, dit hörde inte jag. Majbrasan brändes och lottorna sjöng och hälsade våren välkommen. Lite bråk var ett återkommande inslag, när dans och lite intag av starka drycker skett. Så var det också den här gången, men det blev bara lite munhuggning och knuffar, inget blodvite uppstod.

För att vara med om ett litet dansbråk, bör man vara full och stark. En bra förmåga var också om man sprang fort, detta beroende på utgången av bråket. Då jag inte uppfyllde de två första förutsättningarna, hade jag ingen nytta av att springa fort, blev alltså åskådare – en plats som jag abonnerat på under hela min ungdomstid. Vad jag minns hade vi ingen framgång hos dom som lockat oss till dansen, alla följdes vi tillbaka till bäcken.

Vad vägen var lång! Solen hade gått upp, vi var sömniga, hungriga och slut. En av oss fick gångsår, han led hemska kval. En viss bakfylla infann sig också hos somliga, vi måste ha något att avreagera oss på. Vid vägen stod en raststuga med en kamin i. Vi tog en rast där. När vi skulle gå sa någon:

– Vi stjälpstugan.

Sagt och gjort, alla tog i och lyfte vad vi kunde. Resultatet blev "stugan stjälpste". Efter detta kraftprov ökade vi stegen. Tiomannagruppen sprängdes. Han med gångsår kunde inte följa efter, kanske beroende på att han inte kunde svänga armarna som vi andra, då händerna var fastlåsta i ändan för att hålla skinkorna åtskilda, vilket var en förutsättning för att överhuvudtaget kunna gå.

Så småningom kom vi fram till kojan i Tortappibäcken, där vi fick vila till dess bäcken flödat upp.